

טבת התשע"ח

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

כיצד בוחרים מנהיג בישראל

לפרשות שמות

6. ד"ר איתן פינקלשטיין:
 "גם רבני דורנו, לדוגמא, העוסקים בחינוך הציבור משתמשים לעיתים במקורות ככלי להעברת מסר חינוכי, אך אין להכחיש כי במקביל מטרתם היא גם עיסוק בלימוד התורה לכשעצמו, לשם בירור הכתובים והעלאת המסר הטמון בהם"
 7. הרב יובל שרלו:
 משה רבינו לא המתין עד שנבחר להוציא את עם ישראל ממצרים. בשעה שראה איש מצרי מכה איש עברי מאחיו הביט כה וכה וראה כי אין איש. כיוון שכך התעורר מעצמו להציל עשוק מיד עושקו, "ויך את המצרי ויטמנהו בחול". זו מנהיגות.
 הוא לא זכה מכוחה לעושר חומרי; המעשה שעשה לא זכה לתרועות הקהל, ולא זו בלבד אלא ששימש נשק ביד מתנגדיו "הלהרגני אתה אומר כאשר הרגת את המצרי". מנהיגות אמיתית אינה זו שפועלת כתוצאה מחשבונות כאלה, כי אם זו שעושה את הדברים מכוח האמת שיש בהם.
 לאמור: כשם שמעצמו הוציא ממצרים יהודי אחד בודד בהצילו אותו מיד המצרי המכה אותו ובזכות זו נבחר להוציא את עם ישראל ממצרים, כך העניק תורה אחת ליהודי אחד בודד, ולימד אותו כי אין להכות את "רעך".
 8. הרב יובל שרלו:
 כמה חיוני ללמוד את סוגיות המנהיגות דווקא בשעה זו. ישנו ליקוי מאורות נורא בתחום המנהיגות, וזאת בכל התחומים. על המערכת הפוליטית אין צורך להכביר מילים. ברם, אנו חסרים גם מנהיגות כלכלית, שאינה דואגת לזקני הצאן בלבד כי אם שואלת את עצמה שאלות בדבר היכולת של צעירי הצאן לאכול, ובוחנת את ההישגים הכלכליים לא רק בשאלות כמו מאזן התשלומים, גובה הריבית והאינפלציה, כי אם גם בממד חלוקת המשאבים, תעסוקה ופער הכנסות. המנהיגות התקשורתית לוקה אף היא באותה מחלה – אף היא נגררת אחר הצהוב הירוד והמייצר כסף קל, ואינה רואה

1. בראשית, כ"ה, י"ב:
 "אלה תולדות יצחק אברהם הוליד את יצחק"
 2. שמות ב"ב-י"ד:
 "וַיְהִי בַיָּמִים הֵהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אָחִיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרֵי מִכָּה אִישׁ עִבְרֵי מֵאָחִיו: וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ וַיִּךְ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַחֹל: וַיֵּצֵא בַיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהָיָה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נָצִים וַיֹּאמֶר לְרִשָּׁע לְמָה תִּכָּה רֵעֶךָ:"
 3. הלכות מלכים פ"ד ה"י:
 "שאין ממליכין מלך תחלה אלא לעשות משפט ומלחמות, שנאמר ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם את מלחמותינו."
 4. שמות ב' י"ז:
 "וַיִּבְּאוּ הָרָעִים וַיִּגְרְשׁוּם וַיִּקֶּם מֹשֶׁה וַיּוֹשַׁעַן וַיִּשְׁקֶךָ אֶת צֹאנָם:"
 5. שמות רבה ב', ב. ב.:
 "ה' צדיק יבחן", במה בוחן ה' את הצדיקים? במרעה הצאן. בדק לדוד בצאן ומצאו שרועה יפה יפה שנאמר "ויקחהו ממכלאות הצאן", שהיה דוד מונע הצאן הגדולים לצאת למרעה לפני קטנים והיה מוציא הקטנים לרעות כדי שיאכלו עשב הרך ואחר כך מוציא הזקנים כדי שירעו עשב הבינוני ולבסוף מוציא החזקים שיהיו אוכלים עשב הקשה. אמר הקב"ה: מי שהוא יודע לרעות הצאן כל אחד לפי כוחו יבוא וירעה בעמי.
 אף משה לא בחנו הקב"ה אלא בצאן, אמרו רבותינו: כשהיה משה רבינו עליו השלום רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי קטן, רדף משה אחריו עד שהגיעו למקום אחד שנזדמנה לגדי בריכת מים ועמד הגדי לשתות. כיוון שהגיע משה אצלו אמר: אני לא ידעתי שרץ היית מפני הצמא, עכשיו עייף אתה. עמד והרכיבו על כתפיו והיה מהלך עמו עד שהחזירו. אמר הקב"ה: יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם, כך חיך אתה תרעה צאני ישראל. הוא שכתוב: "ומשה היה רועה".

את משימתה בהנהגת איכות וביצירת נורמה ציבורית גבוהה יותר. אנו חסרים גם מנהיגות רבנית – אנו הרבנים איננו מצליחים לאזור את האומץ הנדרש ולהעניק תשובות לשאלות הרבות שנשאלות בדור. על כן טוב בימים אלה ללמוד את סוגיית המנהיגות שבפרשת השבוע. היא מלמדת כי מנהיג זקוק לתכונה מולדת של מנהיגות, ואין זה דבר שלומדים אותו בבית הספר. ברם, ממשה רבינו למדנו כי אף שזכה מלידה בתכונות המתאימות להיות מנהיג, לא נעשה מנהיג ללא בחינה כפולה. הראשונה היא הבחינה האם הוא מסוגל לראות לא רק את שאלות ה"מאקרו" כי אם גם את שאלות ה"מיקרו" ברגישות ובעדינות. השניה היא האם הוא באמת אוזר אומץ וגבורה לשנות את המציאות ולפעול לא מכוחה של בקשת הנאה אישית, אלא בשל החובה לגאול את ישראל ולהנחיל להם את תורת חייהם.